

Jeśli jesteś zatrudniony(-a), aby opiekować się kimś w domu i pomagać w gospodarstwie domowym.

Zostałeś(-aś) zatrudniony(-a), aby na co dzień pomagać w gospodarstwie domowym? Jeśli pracujesz w prywatnym gospodarstwie domowym w Szwajcarii, masz następujące prawa i obowiązki.

Z zasady obowiązuje: Takie prace¹ w Szwajcarii – w przeciwieństwie do sytuacji prawnej w innych krajach – są wykonywane w ramach stosunku pracy i nie mogą być wykonywane jako samodzielna działalność gospodarcza.

Tym samym stajesz się pracobiorcą, jeśli opiekujesz się jedną lub kilkoma osobami w prywatnym gospodarstwie domowym.

Uwaga: Nie chodzi tu o opiekę medyczną. Taka opieka może być świadczona tylko przez odpowiednio wykwalifikowany i dopuszczony personel.

Jakie warunki pracy obowiązują w Szwajcarii?

- Ochrona dóbr osobistych i sfery prywatnej
- 4 tygodnie urlopu w roku
- 1 wolny dzień w tygodniu, którym możesz dowolnie dysponować (chyba że zostało uzgodnione, że zostaną one udzielone łącznie na koniec pracy)
- Poszanowanie zdrowia: bez przeciążania lub zbyt dużych wymagań (np. unikać, abyś pracował(-a) bez przerwy przez 7 dni w tygodniu i musiał(-a) być osiągalny(-a) dla podopiecznego na zawołanie)
- Wystarczające wyżywienie i czysty, ciepły pokój z możliwością zamknięcia na klucz, z dostępem do łazienki
- Pielęgnacja i leczenie przez lekarzy w razie choroby lub wypadku
- Stosowny, zgodny z prawem okres wypowiedzenia w przypadku bezterminowych umów
- Zabezpieczenie socjalne (dodatek rodzinny, ubezpieczenie od wypadków itd.).

Umowa o pracę reguluje wszystkie wyżej wymienione punkty. Kantonalne **Normalne Umowy o Pracę (NUP)** (Normalarbeitsverträge, NAV) zawierają dalsze uregulowania, które obowiązują, gdy nic innego nie zostało uzgodnione.

Przegląd wszystkich kantonalnych NUP dot. gospodarstwa domowego:

www.seco.admin.ch/kantonale-nav-hauswirtschaft

Wskazówka dot. modelowych NUP w celu uzupełnienia kantonalnych normalnych umów o pracę dla pracobiorców w gospodarstwach domowych według art. 359 ust. 2 prawa zobowiązań (OR)

Następujące punkty zostały uregulowane w modelowym NUP:

- Tygodniowy czas pracy, tygodniowy czas odpoczynku
- Wynagrodzenie czasu obecności
- Dodatki do wynagrodzenia za pracę nocą i w nadgodzinach
- Rozwiązanie stosunku pracy

www.seco.admin.ch/24-stunden-betreuung

Wynagrodzenie opiekunów

Z zasady obowiązują **płace minimalne** podane w krajowym **NUP dot. gospodarstwa domowego**² jako wynagrodzenie brutto na godzinę:

- niewykwalifikowany CHF 18.90
- niewykwalifikowany z co najmniej 4-letnim doświadczeniem zawodowym w gospodarstwie domowym CHF 20.75
- wykwalifikowany ze szwajcarskim atestem zawodowym EBA³ CHF 20.75
- szwajcarskie świadectwo umiejętności EFZ⁴ CHF 22.85

Cały wymagany czas obecności w gospodarstwie domowym uznawany jest za gotowość do pracy i za to możesz zażądać odpowiedniego wynagrodzenia.

Jeżeli mieszkasz i żywisz się u podopiecznego, mogą być odejmowane maksymalnie następujące kwoty (według art. 11 rozporządzenia o ubezpieczeniu emerytalnym i rentach rodzinnych⁵):

- Wyżywienie i mieszkanie pracobiorców w usługach domowych są oceniane na kwotę CHF 33.– na dzień (to odpowiada CHF 990.– na miesiąc).
- Jeżeli pracodawca nie zapewnia całego wyżywienia i mieszkania, kwotę należy rozdzielić w następujący sposób:

- Śniadanie: CHF 3.50
- Obiad: CHF 10.–
- Kolacja: CHF 8.–
- Mieszkanie: CHF 11.50

Należy to odpowiednio uwzględnić w umowie z prywatnym gospodarstwem i przy ustalaniu ceny także odliczyć.

W przypadku stosunków pracy z dużymi agencjami pracy tymczasowej pod pewnymi warunkami stosowana jest deklarowana jako ogólnie obowiązująca Ogólna Umowa o Pracę (OUP) (Gesamtarbeitsvertrag, GAV) dot. **pracy tymczasowej**⁶.

Warunki pobytu dla cudzoziemek

Prywatne gospodarstwa domowe mogą zatrudniać tylko **obywateli Szwajcarii**, osoby z **dowodem osiedlenia się C (Niederlassungsausweis C)** lub **obywateli UE/ESWH**. Można również zatrudnić osobę, która mieszka jeszcze za granicą i przyjeżdża do Szwajcarii tylko do pracy opiekuńczej (**osoba przekraczająca granicę w małym ruchu granicznym**⁷).

Warunki ramowe:

- Dla EU-27 obowiązuje swobodny przepływ osób⁸.
- Dla Chorwacji obowiązują postanowienia przejściowe.

Pracodawca musi przed podjęciem pracy zarobkowej uzyskać zezwolenie na pracę (Arbeitsbewilligung).

- Jeżeli praca trwa maksymalnie 3 miesiące lub 90 dni w roku kalendarzowym, wystarczy zgłoszenie przez pracodawcę na stronie internetowej (<https://meweb.admin.ch/meldeverfahren>).
- Jeżeli praca trwa dłużej niż 3 miesiące, musisz się w ciągu 14 dni po przyjeździe i przed przystąpieniem do pracy zameldować⁹ w biurze ewidencji ludności podopiecznego (pracodawcy) i złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt okresowy dla określonych celów. Do tego musisz mieć paszport/ID i pisemną deklarację zatrudnienia pracodawcy. Zezwolenie

jest udzielane na czas trwania stosunku pracy. Przy zatrudnieniu przez agencję pracy tymczasowej decydująca jest umowa użyczenia między prywatnym gospodarstwem domowym a agencją pracy tymczasowej.

Nadal mieszkasz za granicą i przyjeżdżasz tylko do pracy opiekuńczej:

- Musisz zameldować się w biurze ewidencji ludności pracodawcy jako osoba, która przyjeżdża na pobyty tygodniowe.
- Musisz co najmniej raz na tydzień wracać do swojego miejsca zamieszkania za granicą.

Bezpośrednie zatrudnienie z zagranicy cudzoziemców z państw spoza UE/ESWH nie jest możliwe. Obywatele państw trzecich, którzy już przebywają na terenie Szwajcarii, mogą wykonywać usługi jako opiekun bez dopuszczenia, jeżeli posiadają jedno z następujących praw pobytu:

- Dowód osiedlenia się C
- Zezwolenie na pobyt okresowy dla określonych celów (Aufenthaltsbewilligung) w ramach dołączenia członków rodziny – obywateli Szwajcarii – do migrantów oraz osób z zezwoleniem na pobyt okresowy dla określonych celów B lub zezwolenie na osiedlenie się C (Niederlassungsbewilligung C)

W danym przypadku można zatrudnić dalsze kategorie osób jako opiekunów, przy czym należy koniecznie uzyskać dopuszczenie do rynku pracy w urzędzie pracy lub migracji kantonu¹⁰.

¹ Uwaga: Nie chodzi tu o opiekę medyczną. Taka opieka może być świadczona tylko przez odpowiednio wykwalifikowany i dopuszczony personel. Musisz się zatrudnić bezpośrednio w prywatnym gospodarstwie domowym lub w agencji pracy tymczasowej.

² SR 221.215.329.4

³ Jako praktykant w dziedzinie gospodarstwa domowego lub z ukończonym dwuletnim podstawowym wykształceniem zawodowym, które odpowiada wykonywanym czynnościom.

⁴ Jako osoba fachowa w dziedzinie gospodarstwa domowego lub z ukończonym co najmniej trzyletnim podstawowym wykształceniem zawodowym, które odpowiada wykonywanym czynnościom w gospodarstwie domowym.

⁵ SR 831.101

⁶ AVE GAV agencji pracy tymczasowej: www.seco.admin.ch/gav-personalverleih

⁷ W tym przypadku pracodawca musi zwrócić uwagę, aby osoba do opieki zameldowała się w biurze ewidencji ludności pracodawcy w Szwajcarii jako osoba, która przyjeżdża na pobyty tygodniowe i aby wracała co najmniej raz na tydzień do swojego miejsca zamieszkania za granicą.

⁸ Od 1 czerwca 2016 r. dla państw EU-2 (Rumunia i Bułgaria) obowiązuje całkowicie swobodny przepływ osób. 10 maja 2017 r. Szwajcarska Rada Związkowa zdecydowała, aby tymczasowo kontyngentować dopuszczenia B (klauzula zaworowa (Ventilklausel)).

⁹ Dokładna definicja tych procesów ustalana jest na poziomie kantonów.

¹⁰ Uznani uchodźcy (dowód B), tymczasowo przyjęte osoby (dowód F), tymczasowo przyjęci uchodźcy (dowód F), osoby w sytuacji kryzysowej (B), jeżeli jeszcze nie mają uprawnień do pracy zarobkowej.

Dalsze informacje

- www.arbeit.swiss
> Pośrednik pracy > Prywatne pośrednictwo pracy i praca tymczasowa
- www.careinfo.ch
> Informacja > Care-Migrantin
- www.bern.ch
> Tematy > Zdrowie, wiek podeszły i sprawy socjalne
- > Wiek podeszły i przeniesienie w stan spoczynku
> Pomoc i pielęgnacja w domu
- www.caritas.ch
- www.prosenectute.ch
- Ulotka informacyjna dot. pracy w gospodarstwie domowym AHV/IV: www.ahv-iv.ch/p/2.06.d
- Ulotka informacyjna dot. uproszczonej procedury rozliczeniowej: www.ahv-iv.ch/p/2.07.d
- Broszury informacyjne na stronach internetowych kantonalnych inspektoratów pracy:
www.iva-ch.ch/arbeitsgebende/arbeitsinspektorate-ch.html

Kontakt

SECO | Warunki pracy
info.ab@seco.admin.ch | www.seco.admin.ch

